

PÖIDE VALLA
EELARVESTRAATEEGIA
2016 – 2019

Sisukord

1.	Sissejuhatus	3
2.	Majandusprognoosid	3
2.1.	Riigi tasand	3
2.2.	KOV tasand	4
3.	Põhitegevuse tulud	4
3.1.	Maksud	5
3.1.1.	Üksikisiku tulumaks	5
3.1.2.	Maamaks	5
3.2.	Kaupade ja teenuste müük	6
3.3.	Toetused	6
3.4.	Muud tulud	7
4.	Põhitegevuse kulud	7
5.	Investeeringute kavandamine	10
6.	Kohustuste planeerimine	11
7.	Sõltuvate üksuste finantstegevus	11
8.	Finantsdistsipliin	11
9.	Tundlikkusanalüüs	12
10.	Kokkuvõte	15

1. Sissejuhatus

Pöide valla eelarvestrateegia käsitleb 2016. – 2019. aasta tegevustulusid, tegevuskulusid, investeeringuid ja finantseerimistegevust. Eelarvestrateegia kajastab valla eelarvepoliitilisi eesmärke ja tegevusi nende saavutamiseks aastatel 2016 -2019.

Eelarvestrateegia annab ülevaate omavalitsuse finantsseisundist ning võimekusest teenindada olemasolevaid kohustusi.

Eelarvestrateegias esitatakse kohaliku omavalitsuse majandusliku olukorra analüüs ja prognoos eelarvestrateegia perioodiks, samuti eelarvestrateegia koostamisele eelnenud aasta tegelikud, jooksvaks aastaks kavandatud ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse tulud ja kulud.

Valla eelarvestrateegia koostamise eesmärgiks on luua jätkusuutlik eelarvepoliitika ja kujundada valla tegevusi tulemuslikult.

2. Majandusprognoosid

2.1. Riigi tasand

Rahandusministeeriumi 2015. aasta suvise prognoosi järgi püsib Eesti majandus kasvutempol, kuigi aeglustub tempos. Majanduskasv on viimastel aastatel olnud tarbimispõhine, tuginedes kiirel palgatulu kasvul. Kaubaekspordi väljavaateid halvendab uute välistellimuste vähenemine, teenuste eksport jääb eelmise aasta tasemele. Välisõudlus hakkab paranema 2016. aastal, ekspordi kasv kiireneb, stabiliseerudes prognoosiperioodi lõpus 5,5% juures. Import väheneb sel aastal 1,5%, samas kasvab kaupade ja teenuste import 2016. aastal 4,0%ni. Rahandusministeerium prognoosib Eesti majanduskasvuks 2015. aastal 1,7% , 2016. aastal 2,6% , 2017. aastal 3,4% ja aastail 2018-2019 keskmiselt 3% aastas. Kasvu vedajaks jääb sisenõudlus, mis leiab järgmistel aastatel tuge investeeringute taastumisest.

Tarbijahinnad langevad madalate energiahindade tõttu 2015. aastal 0,3%. 2016. aastal kiireneb inflatsioon 2,0% ni välistegurite negatiivse mõju taandumise ja sisemaiste tegurite järk-järgulise tugevnemise tulemusena. 2017. aastal võib oodata inflatsiooni kiirenemist 2,9%ni, palgakasvust tingituna kiireneb teenuste hinnatõus, kallinevad toit ja osad energiatooted.

Tööturu olukord muutub üha pingelisemaks, töötuse kiire vähenemine hoiab üleval palgasurved. 2015. aasta kokkuvõttes hõive siiski kasvab, prognoosi kohaselt 1% võrra ning pöördub alates järgmisest aastast kuni poole protsendilisse langusesse. 2016. aasta keskpaigast rakendub töövõimereform, reformiga kaasneb esmajärjekorras tööpuuduse suurenemine alates 2017. aastast. Lähiajal on oodata palgakasvu aeglustumist. Välisõudluse kosumise eeldusel peaks 2017. aastast alates nominaalpalga kasvutempo taas kiirenema. Palgatulu suhet lisandväärtusesse aitab parandada ka tööjõumaksude alandamine.

Lähtudes makromajanduse prognoosist ulatub 2015. aasta valitsussektori eelarveülejääk 0,4%ni SKPst. Peamiseks ülejäägi tekitajaks on keskvalitsus, kuid ka sotsiaalkindlustusfondid jäävad kogu prognoosiperioodi jooksul prognoosi kohaselt ülejääki. Keskvalitsuse nominaalne ülejääk tuleneb peamiselt suurenenud maksulaekumisest. 2016. aastal langeb valitsussektori eelarve ajutiselt puudujääki 0,2% SKPst, kuna riigieelarve tulude kasv jääb

kulude kasvule alla. Järgnevatel aastatel on oodata valitsussektori eelarvepositsiooni pidevat paranemist, mistõttu ülejääk suureneb alates 0,1%st SKPst 2017. aastal kuni 1,4%ni SKPst 2019. aastal.

Prognoosi kohaselt väheneb prognoosiperioodi jooksul nii reserveid maht kui ka võlakooormus, aga reserveid maht väheneb esialgu rohkem ning seetõttu suureneb netovõlg 2016. aasta lõpuks 1,1%ni SKPst. Seejärel hakkab netovõlg tulenevalt planeeritavast valitsussektori positsiooni paranemisest vähenema ja prognoosiperioodi lõpus ületavad reservid taas võlakooormust 1,2% SKPst. Valitsussektori võlakooormus ulatub prognoosiperioodi lõpuks 2019. aastal 7,6%ni SKPst. Uusi laene ei plaani Riigikassa võtta.

2.2. KOV tasand

Põide vald asub Saaremaa idarannikul. Vallas oli seisuga 01.01.2015 elanikke 914, neist 0-18 aasta vanuseid 158, tööealisi 559, pensionäre 197. Viimastel aastatel on valla elanike iive ja tööhõive püsinud stabiilne. Töötute arv on olnud keskmiselt 23.

2014. aasta oli Põide valla majanduselu stabiilne. 2015. aasta eelarve koostamisel lähtusime 2014. aasta kulumahtudest, suurendades neid ca 5%.

Suurem tõus töötasude osas on seotud miinimumpalga üleriigilise tõusu ja õpetajate töötasu tõusuga, majanduskulud jäid eelmise aasta tasemele.

Valla tegevustes on oluline olemasolevate teenuste mahu säilitamine, tegevustes täiendava toetusrahastuse maksimaalne kaasamine tegevuste ja investeeringute finantseerimiseks. Koostatud prognooside põhjal suurenevad Põide valla tulud 2016. aastal ca 5%, järgnevatel aastatel ca 2%. Oluline on kulude jälgimine, tagamaks nende kasvu samas või väiksemas ulatuses. Rohkem pöörame tähelepanu investeeringutele, seda nii toetuste kui ka laenude arvelt.

3. Põhitegevuse tulud

Põide valla põhitegevuse tulud koosnevad maksutuludest, saadavatest toetustest tegevuskuludeks, kaupade ja teenuste müügist saadavast tulust ning muudest tegevustuludest. Valla põhitegevuse tuludest moodustavad suurima osa (ca 55%) maksutulud (füüsilise isiku tulumaks ja maamaks), suure osa moodustavad ka saadavad toetused tegevuskuludeks (ca 37%). Tulud kaupade ja teenuste müügist moodustavad põhitegevuse tuludest ca 8%.

3.1. Maksud

Riiklike maksude tuluallikateks Põide vallas eelarves on üksikisiku tulumaks ja maamaks. Kohalikke makse Põide vallas kehtestatud ei ole.

3.1.1. Üksikisiku tulumaks

Tulumaks moodustab veidi üle poole Põide valla eelarvest, üksikisiku tulumaksu laekumist mõjutab maksumaksjate arv ning valla maksumaksjate keskmise sissetuleku muutused. 2009. aasta aprillist vähendati kohaliku omavalitsuse üksustele arvestatava tulumaksu eraldise määra suhtena sissetulekutesse 11,9%lt 11,4%le, alates 2013. aastast suurendati 11,6%ni. Tulumaksu määra tõus peab korvama alates 2013. aastast elamualuse maamaksu vabastuse. Eelarvestrateegia perioodil eeldatakse, et tulumaksu eraldise määr sissetulekutesse on 11,6%.

Maksumaksjate arvu oleme perioodil 2016 – 2019 kavandanud kerge langusega. Sissetulekute kasvuks 3,2% kuni 3,0% aastas.

Tulumaksu laekumise prognoos on konservatiivne, 2016. aastal on kasvuks planeeritud 2,9%, aastatel 2017 – 2019 vastavalt 2,7% , 2,5% ja 2,4%.

Tabel 1. Üksikisiku tulumaksu laekumise prognoos (€)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Maksumaksjate arv*	391	389	388	386	384	382
Maksumaksjate arvu muutus	1,3%	-0,5%	-0,3%	-0,5%	-0,5%	-0,6%
Väljamaksed füüsilistele isikutele*	3 632 096	3 854 310	3 965 629	4 073 598	4 174 961	4 274 585
Sissetulek inimese kohta kuus	774	826	852	879	906	933
Sissetuleku kasv	3,8%	6,7%	3,2%	3,2%	3,0%	3,0%
Sissetuleku kasv Eestis kokku	5,6%	4,8%	5,2%	6,0%	6,5%	6,4%
Tulumaksu laekumine*	429 903	447 100	460 013	472 537	484 295	495 852
Tulumaksu laekumise kasv	6,6%	4,0%	2,9%	2,7%	2,5%	2,4%
Tulumaksu laekumise ja sissetulekute suhe	11,6%	11,6%	11,6%	11,6%	11,6%	11,6%

3.1.2. Maamaks

Maamaksu tasutakse iga-aastaselt vastava maksumäära alusel maa maksustamise hinnast. Maksumäär kehtestatakse volikogu poolt. Maksimaalne maamaksumäär on 2,5% maa maksustamise hinnast. 29. novembri 2012. aasta määruse nr 14 kohaselt on Põide vallas maamaksumääraks I hinnatsoonis 2,0% maa (haritav maa ja looduslik rohumaa) maksustamishinnast aastas ja 2,5% (õuema, metsamaa ja muu maa). Ülejäänud tsoonides on maksumääraks 1,5% maa maksustamishinnast aastas.

Maamaksu puhul oleme arvestanud alates 2013. aastast kehtima hakkavate seadusmuudatuste mõjusid.

Tabel 2. Maamaksu laekumise prognoos (€)

	2014 tegelik	2015 oodatav	2016 kava	2017 kava	2018 kava	2019 kava
Maamaks	36 249	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000

3.2. Kaupade ja teenuste müük

Kaupade ja teenuste müügist oodatavate laekumiste suurus on aastatel 2016 - 2019 ca 72 000 eurot, kaupade ja teenuste müügist saadav tulu moodustab eelarves ca 8,0% põhitegevustuludest ja on kavandatud eelarvestrateegias võrdse suurusena kogu strateegiaperioodi kestel.

Kaupade ja teenuste müügist saadava tulu struktuur on järgmine:

- laekumised haridusasutuste majandustegevusest;
- laekumised kultuuri- ja kunstiasutuste majandustegevusest;

- laekumised spordi- ja puhkeasutuste majandustegevusest;
- laekumised sotsiaalasutuste majandustegevusest;
- laekumised keskkonnaasutuste majandustegevusest;
- laekumised korrakaitseasutuste majandustegevusest;
- laekumised üldvalitsemisasutuste majandustegevusest;
- üüri- ja renditulud;
- muu kaupade ja teenuste müügist saadav tulu;
- riigilõivud.

Põhiosa kaupade ja teenuste müügist saadavast tulust saadakse laekumistest haridusasutuste tegevusest.

Tabel 3. Kaupade ja teenuste müügi prognoos (€)

	2014 tegelik	2015 oodatav	2016 kava	2017 kava	2018 kava	2019 kava
Kaupade ja teenuste müük	70 461	54 802	71 865	71 865	71 865	71 865

3.3. Toetused

Pöide valla saadavad toetused jagunevad: tasandusfond, toetusfond ja muud saadud toetused tegevuskuludeks.

Tasandusfondi eraldis sõltub valla elanike arvust, kohaliku omavalitsuse arvestuslikust keskmisest tegevuskulust, tulumaksu laekumisest, arvestuslikust maamaksust. Toetusfondi koefitsiendid määratakse igal aastal Vabariigi Valitsuse määrusega.

Toetusfondi struktuur: hariduskulude toetus, toimetulekutoetus, puudega laste hooldaja toetus, sotsiaalteenuste korraldamise toetus, sündide ja surmade registreerimise korraldamise toetus.

Tabel 4. Toetuste eraldamise prognoos (€)

	2014 tegelik	2015 oodatav	2016 kava	2017 kava	2018 kava	2019 kava
Tasandusfond	127 515	151 868	159 460	167 533	174 130	181 095
Toetusfond	141 622	147 090	147 000	147 000	147 000	147 000
Muud saadud toetused	29 466	25 878	28 000	28 000	28 000	28 000
Kokku saadud toetused	298 603	324 836	334 460	342 533	349 130	356 095

3.4. Muud tulud

Muudeks tuludeks Pöide valla eelarves on kaevandamisõiguse tasu, laekumine vee erikasutusest ja saastetasud. Eelarvestraategias on võrreldes 2015. aastaga, lähtudes oodatavast laekumisest, säilitatud aastatel 2016 – 2019 nimetatud laekumised samal tasemel.

Tabel 5. Muude tulude laekumise prognoos (€)

	2014 tegelik	2015 oodatav	2016 kava	2017 kava	2018 kava	2019 kava
Muud tulud	6 330	5 950	6 000	6 000	6 000	6 000

4. Põhitegevuse kulud

Pöide valla põhitegevuse kulude maht 2014. aastal on vastavalt eelarvele 824 949 eurot, 2019. aastaks näeme ette põhitegevuse kulude kasvu ca 916 000 euroni. Põhitegevuse kuludest moodustavad personalikulud 60%, majandamiskulud 31%, mitmesugused antavad toetused tegevuskuludeks 4-5% ja muud kulud 4%.

Põhitegevuse olulisemad kuluvaldkonnad 2015. aastal on haridusvaldkond 53,2%, vaba aja ja kultuuri valdkond 14,3%, üldised valitsussektori teenused 12,5% ning sotsiaalne kaitse 10,9%. 2019. aastaks jääb tegevuskulude osakaal valdkondade vahel sarnaseks.

Tulude ja kulude positiivset vahet kasutatakse olemasolevate laenude teenindamiseks ja investeeringute finantseerimiseks.

Tabel 6. Pöide valla finantstegevus ja prognoos (€)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Põhitegevuse tulud kokku	841 546	867 713	907 338	927 935	946 290	964 812
Maksutulud	466 152	482 125	495 013	507 537	519 295	530 852
sh tulumaks	429 903	447 100	460 013	472 537	484 295	495 852
sh maamaks	36 249	35 000	35 000	35 000	35 000	35 000
sh muud maksutulud	0	25				
Tulud kaupade ja teenuste müügist	70 461	54 802	71 865	71 865	71 865	71 865
Saadavad toetused tegevuskuludeks	298 603	324 836	334 460	342 533	349 130	356 095
sh tasandusfond (lg 1)	127 515	151 868	159 460	167 533	174 130	181 095
sh toetusfond (lg 2)	141 622	147 090	147 000	147 000	147 000	147 000
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	29 466	25 878	28 000	28 000	28 000	28 000
Muud tegevustulud	6 330	5 950	6 000	6 000	6 000	6 000
Põhitegevuse kulud kokku	824 949	863 375	863 739	886 165	897 186	916 073
Antavad toetused tegevuskuludeks	36 721	48 050	37 400	42 000	43 000	44 000
Muud tegevuskulud	788 228	815 325	826 339	844 165	854 186	872 073
sh personalikulud	465 720	498 808	523 248	538 398	545 098	554 504
sh majandamiskulud	281 278	276 290	266 366	269 042	272 363	280 844
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksud						
sh muud kulud	41 230	40 227	36 725	36 725	36 725	36 725
Põhitegevuse tulem	16 597	4 338	43 599	41 770	49 104	48 739
Investeeringustegevus kokku	-26 695	-54 594	-48 700	-44 600	-12 600	-4 600
Põhivara müük (+)	0	0				
Põhivara soetus (-)	-35 037	-112 194	-134 500	-162 000	-105 000	-45 000
sh projektide omaosalus		-46 194	-44 500	-40 000	-8 000	0
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	41 000	62 000	90 000	122 000	97 000	45 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-29 253	0				
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	0	0				
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	0	0				
Tagasilaekuvad laenud (+)	0	0				

Antavad laenud (-)	0	0				
Finantstulud (+)	15	0				
Finantskulud (-)	-3 420	-4 400	-4 200	-4 600	-4 600	-4 600
Eelarve tulem	-10 098	-50 256	-5 101	-2 830	36 504	44 139
Finantseerimistegevus	1 412	8 830	5 830	2 830	-37 170	-37 170
Kohustuste võtmine (+)	28 630	40 000	40 000	40 000		
Kohustuste tasumine (-)	-27 218	-31 170	-34 170	-37 170	-37 170	-37 170
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-8 685	-41 426	729	0	-666	6 969
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+ suurenemine /- vähenemine)	0	0				
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	41 426	0	729	729	63	7 032
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	227 446	236 276	242 106	244 936	207 766	170 596
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära	0	0				
Netovõlakoormus (eurodes)	186 020	236 276	241 377	244 207	207 703	163 564
Netovõlakoormus (%)	22,1%	27,2%	26,6%	26,3%	21,9%	17,0%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	504 928	520 628	544 403	556 761	567 774	578 887
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	318 907	284 352	303 026	312 554	360 071	415 323

Põhitegevuse tulude muutus	-	3%	5%	2%	2%	2%
Põhitegevuse kulude muutus	-	5%	0%	3%	1%	2%
Omafinantseerimise võimekuse näitaja	1,02	1,01	1,05	1,05	1,05	1,05
Investeeringuprojektid		2015	2016	2017	2018	2019
projekt 1 Valla teed ja tänavad		81 000	85 000	55 000	45 000	45 000
sh toetuse arvelt		41 000	45 000	45 000	45 000	45 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		40 000	40 000	10 000		
projekt 2 Priitahlike päästjate keskus		7 500	3 000	0	60 000	0
sh toetuse arvelt		5 000	3 000		52 000	
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		2 500			8 000	
projekt 3 Õliküttelt üleminek säästlikumale		5 000	0	100 000	0	0
sh toetuse arvelt		5 000		70 000		
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)				30 000		
projekt 4 Kõrkvere sotsiaalkorterid		8 204	34 500	0	0	0
sh toetuse arvelt		7 000	30 000			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		1 204	4 500			
projekt 5 Rahvamaja põrand ja toolid		0	10 000	0	0	0
sh toetuste arvelt			10 000	0		
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)						
Eelpool nimetamata muud projektid kokku		10 490	2 000	7 000		
sh toetuste arvelt		8 000	2 000	7 000		
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		2 490				
KÕIK KOKKU		112 194	134 500	162 000	105 000	45 000
sh toetuste arvelt		66 000	90 000	122 000	97 000	45 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		46 194	44 500	40 000	8 000	0

Tabel 7. Põide valla põhitegevuse ja investeerimistegevuse kulud valdkonniti (€)

Põhitegevuse ja investeerimistegevuse kulud valdkonniti	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Üldised valitsussektori teenused	101 059	108 697	108 500	109 692	109 800	110 832
Põhitegevuse kulud	97 639	104 297	104 300	105 092	105 200	106 232
Investeerimistegevuse kulud	3 420	4 400	4 200	4 600	4 600	4 600
Riigikaitse	0	0	0	0	0	0
Põhitegevuse kulud	0	0	0	0	0	0
Investeerimistegevuse kulud	0	0	0	0	0	0
Avalik kord ja julgeolek	11 282	13 085	8 585	5 585	65 585	5 688
Põhitegevuse kulud	11282	5 585	5 585	5 585	5 585	5 688
Investeerimistegevuse kulud	0	7 500	3 000	0	60 000	0
Majandus	89 658	149 143	144 098	123 102	106 102	107 098
Põhitegevuse kulud	58 788	63 143	59 098	61 102	61 102	62 098
Investeerimistegevuse kulud	30 870	86 000	85 000	62 000	45 000	45 000
Keskkonnakaitse	3 678	5 015	4 532	4 823	4 850	5 035
Põhitegevuse kulud	3 678	5 015	4 532	4 823	4 850	5 035
Investeerimistegevuse kulud	0	0	0	0	0	0
Elamu- ja kommunaalmajandus	16 831	25 988	16 380	17 360	17 500	18 200
Põhitegevuse kulud	16 208	17 988	16 380	17 360	17 500	18 200
Investeerimistegevuse kulud	623	8 000	0	0	0	0
Tervishoid	0	0	0	0	0	0
Põhitegevuse kulud	0	0	0	0	0	0
Investeerimistegevuse kulud	0	0	0	0	0	0
Vabaaeg, kultuur ja religioon	127 703	123 684	135 866	125 870	127 690	129 716
Põhitegevuse kulud	123 536	123 684	123 866	125 870	127 690	129 716
Investeerimistegevuse kulud	4 167	0	12 000	0	0	0
Haridus	438 510	459 790	464 524	576 488	483 794	492 705
Põhitegevuse kulud	438 510	457 300	464 524	476 488	483 794	492 705
Investeerimistegevuse kulud	0	2 490	0	100 000	0	0
Sotsiaalne kaitse	103 938	94 567	119 954	89 845	91 465	96 399
Põhitegevuse kulud	75 308	86 363	85 454	89 845	91 465	96 399
Investeerimistegevuse kulud	28 630	8 204	34 500	0	0	0
KOKKU	892 659	970 969	1 002 439	1 052 765	1 006 786	965 673
Põhitegevuse kulud	824 949	863 375	863 739	886 165	897 186	916 073
Investeerimistegevuse kulud	67 710	116 594	138 700	166 600	109 600	49 600

5. Investeeringute kavandamine

Investeerimistegevuse tuludes kajastuvad tulud hoiuste intressidest, põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine ja põhivara müük, kuludes kajastuvad põhivara soetus, põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine ja finantskulud.

Investeeringute finantseerimiseks on võimalik kasutada kolme allikat: omavahendeid, laenude võtmist ning toetusi. Üldjuhul nõuavad toetused ka omaosaluse olemasolu. 2013. aasta lõpus jätkus ehitustegevus Muhu Hooldekeskuse objektil, 2014. aastal tuli võtta võtta lisalaenu ca 30 tuhat eurot. 2014. aastal võtsime laenu 40 000 eurot teede parendamiseks, toetuste arvelt sai alustatud Kõrkvere sotsiaalkorterite remondiga, samuti kaalume võimalusi küttesüsteemi õliküttelt säästlikumale küttele üleminekuks, remonditi priitahtlike päästjate garaaži.

2016. aastal on plaanis jätkata päevakeskuse ruumide renoveerimist, esitame uuesti projekti EASle. Kui projekt jääb rahastuseta, läheme edasi väiksemate projektidega, panustame ka omavahendeid, jätkame teede parendusega, milleks plaanime võtta taas laenu. Toetuste abiga on kavas jätkata päästjate garaaži remonti, rahvamaja põrand vajab uuendamist, samuti on vaja uusi toole. 2017.-2019. jätkame teede remondiga, neil aastail planeerime ka lasteaia ja kooli küttesüsteemi ümberprojekteerimist õliküttelt säästlikumale. Väiksemaid investeeringuid planeerime teostada toetuste arvelt (Tujutare pesuplokk, Kahutsi maalinna püsielekter, valla viidamajandus). Tulude ülelaekumisel panustame vahendid samuti väiksematesse investeeringutesse.

6. Kohustuste planeerimine

Tabel 8. Pöide valla laenukohustused (€)

	2015	2016	2017	2018	2019	Üle 5 aasta
Swedbank	171 651	153 094	134 538	115 981	97 423	78 866
AS SEB Pank	71 163	64 000	56 837	49 674	42 511	34 348
Kokku	242 814	217 094	191 375	165 655	139 934	113 214

Kokku oli Pöide valla laenude maht 2013. aasta lõpuks 227 446 eurot. Laenude intressid arvestatakse laenujäägilt ja laenu garantiiks on olnud eelarve. 2006. aastal on võetud laen 319 558 eurot kooli kapitaalremondi lõpetamiseks. Laenu tagasimakse tähtaeg on 2021. aastal, alates 25. 07. 2012 on kehtiv EURIBOR 36 kuuks 0,748 ja intressimääraks 1,028% aastas. Seoses Muhu Sotsiaalkeskuse ehitusel osalemisega on võetud laen AS SEB Pangalt summas 41 687 eurot, intressimääraga 6 kuu EURIBOR + 3,45% aastas. 2013. aasta detsembris olemasolev investeerimislaen refinantseeriti, väljamakstav laenusumma lepingu alusel on 60 360 eurot. Laenu tagasimakse tähtaeg on 2023. aastal, muutuv EURIBOR (6 kuud) + intressimäär 2,1% aastas. Seoses ehitaja vahetumise ja objekti kallinemisega võetud 2014. aastal lisalaenu AS SEB Pangalt summas 28 630 eurot, intressimääraga 2,602% (6 kuu EURIBOR 0,41 + 2,192%). Laenu tagasimakse tähtaeg on 2023. aastal. 2015. aastal oli vajadus lisalaenu võtmiseks teede parendamiseks. Soodsaim oli refinantseerida Swedbanki laen. Laenulimiit oli 182 018,24 eurot, tagastamise lõpptähtpäev on 2025. aastal. Intressimäär aastas on 6 kuu EURIBOR (mitte väiksem kui 0) + 1,31%. EURIBOR lepingu sõlmimisel oli 0,059%.

7. Sõltuvate üksuste finantstegevus

Pöide vallal sõltuvaid üksusi ei ole. Arvestusüksuse koosseisu kuulub Pöide vallavalitsus koos tema hallatavate allasutustega.

8. Finantsdistsipliin

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsdistsipliini hinnatakse eelkõige järgmise kahe näitaja alusel:

- põhitegevuse tulem;
- netovõlakoomus.

Need näitajad on olulised, kuna omavad õiguslikku tähendust tulenevalt KOFS-ist, nende täitmata jätmine võib kaasa tuua sanktsioone. Samal ajal hinnatakse finantsseisu ka muude suhtarvude ja näitajate alusel, nagu likviidsus – likviidsete varade ja lühiajaliste kohustuste suhe ja lühiajaline maksevõime – käibevara ja lühiajaliste kohustuste suhe.

Lubatud netovõlakoomus on kuni 60% aruandeaasta põhitegevuse tuludest, Põide valla netovõlakoomus oli 2014. aastal 22,1%. Seega on vallal vaba netovõlakoomust.

Tabel 9. Põide valla arvestusüksuse finantsvõimekus 2014-2019

Arvestusüksus (nimi)	2014 täitmine	2015 eeldatav täitmine	2016 eelarve	2017 eelarve	2018 eelarve	2019 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	841 546	867 713	907 338	927 935	946 290	964 812
Põhitegevuse kulud kokku	824 949	863 375	863 739	886 165	897 186	916 073
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksud	0	0	0	0	0	0
Põhitegevustulem	16 597	4 338	43 599	41 770	49 104	48 739
Investeermistegevus kokku	-26 695	-54 594	-48 700	-44 600	-12 600	-4 600
Eelarve tulem	-10 098	-50 256	-5 101	-2 830	36 504	44 139
Finantseerimistegevus	1 412	8 830	5 830	2 830	-37 170	-37 170
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-8 685	-41 426	729	0	-666	6 969
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+/-)	0	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	41 426	0	729	729	63	7 032
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	227 446	236 276	242 106	244 936	207 766	170 596
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoomuse piirmäär (arvestusüksuse väline)	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoomus (eurodes)	186 020	236 276	241 377	244 207	207 703	163 564
Netovõlakoomus (%)	22,1%	27,2%	26,6%	26,3%	21,9%	17,0%
Netovõlakoomuse ülemmäär (eurodes)	504 928	520 628	544 403	556 761	567 774	578 887
Netovõlakoomuse ülemmäär (%)	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakoomus (eurodes)	318 907	284 352	303 026	312 554	360 071	415 323

9. Tundlikkusanalüüs

Tundlikkusanalüüsi eesmärk on testida eelarvestrateegia baasstsenaariumi aluseks olevate andmete muutumisel nende muutuste mõju omavalitsuse finantspositsioonile. Ka baasstsenaarium koostatakse lähtuvalt konservatiivsuse printsiibist, siiski võivad ilmnedä sündmused, mis kas parandavad või halvendavad kohaliku omavalitsuse finantspositsiooni.

Riskideks KOV finantsolukorrale võivad kujuneda prognoositust halvemaks kujunev majanduse olukord, rahvastiku vananemisest tulenev maksutulude vähenemine, oluliste ettevõtete pankrotistumine, võimalik laenukoormuse kasv, võimetust leida piisavalt soodsaid ressursse investeringute katmiseks jne.

Võimalused, mis parandavad KOV finantspositsiooni baasstsenaariumiga võrreldes, võivad tuleneda kavandatust paremast tulude laekumisest, projektidele sihtfinantseeringute saamise õnnestumisest, soodsamatest laenutingimustest.

Tabel 10. Tundlikkusanalüüsi baasstsenaarium

BAASSTSENAARIUM								
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Arvestusüksuse põhitegevuse tulud	841 546	867 713	907 338	927 935	946 290	964 812	993 756	1 023 569
<i>sh KOV põhitegevuse tulud</i>	841 546	867 713	907 338	927 935	946 290	964 812	993 756	1 023 569
Arvestusüksuse põhitegevuse kulud	824 949	863 375	863 739	886 165	897 186	916 073	943 555	971 862
<i>sh KOV põhitegevuse kulud</i>	824 949	863 375	863 739	886 165	897 186	916 073	943 555	971 862
Arvestusüksuse investeerimistegevus	-26 695	-54 594	-48 700	-44 600	-12 600	-4 600	-4 738	-4 880
<i>sh KOV investeerimistegevus</i>	-26 695	-54 594	-48 700	-44 600	-12 600	-4 600	-4 738	-4 880
Arvestusüksuse põhitegevuse tulem	16 597	4 338	43 599	41 770	49 104	48 739	50 201	51 707
KOV põhitegevuse tulem	16 597	4 338	43 599	41 770	49 104	48 739	50 201	51 707
Arvestusüksuse eelarvetulem	-10 098	-50 256	-5 101	-2 830	36 504	44 139	45 463	46 827
KOV eelarvetulem	-10 098	-50 256	-5 101	-2 830	36 504	44 139	45 463	46 827
Arvestusüksuse võlakohustused	227 446	236 276	242 106	244 936	207 766	170 596	139 096	107 596
<i>sh KOV võlakohustused</i>	227 446	236 276	242 106	244 936	207 766	170 596	139 096	107 596
Arvestusüksuse likviidne vara	41 426	0	729	729	63	7 032	20 995	36 322
<i>sh KOV likviidne vara</i>	41 426	0	729	729	63	7 032	20 995	36 322
Arvestusüksuse netovõlakoormuse määr	22,1%	27,2%	26,6%	26,3%	21,9%	17,0%	11,9%	7,0%
Arvestusüksuse netovõlakoormuse ülemmäär	504 928	520 628	544 403	556 761	567 774	578 887	596 254	614 141
KOV netovõlakoormuse määr	22,1%	27,2%	26,6%	26,3%	21,9%	17,0%	0,0%	0,0%
KOV netovõlakoormuse ülemmäär	504 928	520 628	544 403	556 761	567 774	578 887	596 254	614 141

RISKISTSENAARIUM A - Sissetulekute väiksem kasv

Võrreldes baasstsenaariumiga on elanike ehk maksumaksjate sissetulekute aastane kasv 2012. aastast kuni perioodi lõpuni **2%** väiksem.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Arvestusüksuse põhitegevuse tulud	841 546	867 713	889 191	909 376	927 364	945 516	973 881	1 003 098
<i>sh KOV põhitegevuse tulud</i>	841 546	867 713	889 191	909 376	927 364	945 516	973 881	1 003 098
Arvestusüksuse põhitegevuse kulud	824 949	863 375	863 739	886 165	897 186	916 073	943 555	971 862
<i>sh KOV põhitegevuse kulud</i>	824 949	863 375	863 739	886 165	897 186	916 073	943 555	971 862
Arvestusüksuse investeerimistegevus	-26 695	-54 594	-48 700	-44 600	-12 600	-4 600	-4 738	-4 880
<i>sh KOV investeerimistegevus</i>	-26 695	-54 594	-48 700	-44 600	-12 600	-4 600	-4 738	-4 880

Arvestusüksuse põhitegevuse tulem	16 597	4 338	25 452	23 211	30 178	29 443	30 326	31 236
KOV põhitegevuse tulem	16 597	4 338	25 452	23 211	30 178	29 443	30 326	31 236
Arvestusüksuse eelarvetulem	-10 098	-50 256	-23 248	-21 389	17 578	24 843	25 588	26 356
KOV eelarvetulem	-10 098	-50 256	-23 248	-21 389	17 578	24 843	25 588	26 356
Arvestusüksuse võlakohustused	227 446	236 276	242 106	244 936	207 766	170 596	139 096	107 596
<i>sh KOV võlakohustused</i>	227 446	236 276	242 106	244 936	207 766	170 596	139 096	107 596
Arvestusüksuse likviidne vara	41 426	0	-17 418	-35 976	-55 568	-67 896	-73 807	-78 952
<i>sh KOV likviidne vara</i>	41 426	0	-17 418	-35 976	-55 568	-67 896	-73 807	-78 952
Arvestusüksuse netovõlakoormuse määr	22,1%	27,2%	29,2%	30,9%	28,4%	25,2%	21,9%	18,6%
Arvestusüksuse netovõlakoormuse ülemäär	504 928	520 628	533 515	545 626	556 419	567 309	584 329	601 859
KOV netovõlakoormuse määr	22,1%	27,2%	29,2%	30,9%	28,4%	25,2%	21,9%	18,6%
KOV netovõlakoormuse ülemäär	504 928	520 628	533 515	545 626	556 419	567 309	584 329	601 859

RISKISTSENAARIUM B - Sissetulekute väiksem kasv

Võrreldes baasstsenaariumiga on elanike ehk maksumaksjate sissetulekute aastane kasv 2012. aastast kuni perioodi lõpuni **5%** väiksem.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Arvestusüksuse põhitegevuse tulud	841 546	867 713	861 971	881 538	898 976	916 571	944 069	972 391
<i>sh KOV põhitegevuse tulud</i>	841 546	867 713	861 971	881 538	898 976	916 571	944 069	972 391
Arvestusüksuse põhitegevuse kulud	824 949	863 375	863 739	886 165	897 186	916 073	943 555	971 862
<i>sh KOV põhitegevuse kulud</i>	824 949	863 375	863 739	886 165	897 186	916 073	943 555	971 862
Arvestusüksuse investeerimistegevus	-26 695	-54 594	-48 700	-44 600	-12 600	-4 600	-4 738	-4 880
<i>sh KOV investeerimistegevus</i>	-26 695	-54 594	-48 700	-44 600	-12 600	-4 600	-4 738	-4 880
Arvestusüksuse põhitegevuse tulem	16 597	4 338	-1 768	-4 627	1 790	498	513	529
KOV põhitegevuse tulem	16 597	4 338	-1 768	-4 627	1 790	498	513	529
Arvestusüksuse eelarvetulem	-10 098	-50 256	-50 468	-49 227	-10 811	-4 102	-4 225	-4 351
KOV eelarvetulem	-10 098	-50 256	-50 468	-49 227	-10 811	-4 102	-4 225	-4 351
Arvestusüksuse võlakohustused	227 446	236 276	242 106	244 936	207 766	170 596	139 096	107 596
<i>sh KOV võlakohustused</i>	227 446	236 276	242 106	244 936	207 766	170 596	139 096	107 596
Arvestusüksuse likviidne vara	41 426	0	-44 638	-91 035	-139 015	-180 287	-216 011	-251 863
<i>sh KOV likviidne vara</i>	41 426	0	-44 638	-91 035	-139 015	-180 287	-216 011	-251 863
Arvestusüksuse netovõlakoormuse määr	22,1%	27,2%	33,3%	38,1%	38,6%	38,3%	37,6%	37,0%
Arvestusüksuse netovõlakoormuse ülemäär	504 928	520 628	517 183	528 923	539 385	549 943	566 441	583 434
KOV netovõlakoormuse määr	22,1%	27,2%	33,3%	38,1%	38,6%	38,3%	37,6%	37,0%
KOV netovõlakoormuse ülemäär	504 928	520 628	517 183	528 923	539 385	549 943	566 441	583 434

RISKISTSENAARIUM C -- Intressimäära suurenemine 5%

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Arvestusüksuse põhitegevuse tulud	841 546	867 713	907 338	927 935	946 290	964 812	993 756	1 023 569
<i>sh KOV põhitegevuse tulud</i>	841 546	867 713	907 338	927 935	946 290	964 812	993 756	1 023 569
Arvestusüksuse põhitegevuse kulud	824 949	863 375	875 553	898 270	909 433	926 461	952 085	978 817
<i>sh KOV põhitegevuse kulud</i>	824 949	863 375	875 553	898 270	909 433	926 461	952 085	978 817
Arvestusüksuse investeerimistegevus	-26 695	-54 594	-48 700	-44 600	-12 600	-4 600	-4 738	-4 880
<i>sh KOV investeerimistegevus</i>	-26 695	-54 594	-48 700	-44 600	-12 600	-4 600	-4 738	-4 880
Arvestusüksuse põhitegevuse tulem	16 597	4 338	31 785	29 665	36 857	38 351	41 671	44 752

KOV põhitegevuse tulem	16 597	4 338	31 785	29 665	36 857	38 351	41 671	44 752
Arvestusüksuse eelarvetulem	-10 098	-50 256	-16 915	-14 935	24 257	33 751	36 933	39 872
KOV eelarvetulem	-10 098	-50 256	-16 915	-14 935	24 257	33 751	36 933	39 872
Arvestusüksuse võlakohustused	227 446	236 276	242 106	244 936	207 766	170 596	139 096	107 596
<i>sh KOV võlakohustused</i>	227 446	236 276	242 106	244 936	207 766	170 596	139 096	107 596
Arvestusüksuse likviidne vara	41 426	0	-11 085	-23 190	-36 103	-39 522	-34 089	-25 717
<i>sh KOV likviidne vara</i>	41 426	0	-11 085	-23 190	-36 103	-39 522	-34 089	-25 717
Arvestusüksuse netovõlakoormuse määr	22,1%	27,2%	27,9%	28,9%	25,8%	21,8%	17,4%	13,0%
Arvestusüksuse netovõlakoormuse ülemmäär	504 927,6	520 628	544 403	556 761	567 774	578 887	596 254	614 141
KOV netovõlakoormuse määr	22,1%	27,2%	27,9%	28,9%	25,8%	21,8%	17,4%	13,0%
KOV netovõlakoormuse ülemmäär	504 927,6	520 628	544 403	556 761	567 774	578 887	596 254	614 141

10. Kokkuvõte

Käesolevas eelarvestrateegias on antud ülevaade Põide valla eelarve tuludest, kuludest, investeerimis- ja finantseerimistegevusest ning koostatud prognoosid nelja eelseisva aasta kohta.

Tulude ja kulude prognoos on koostatud konservatiivselt ja kavandatud tulude maht võimaldab täita omavalitsusüksusele seadusega pandud kohustused.

Põide vald peab pidevalt jälgima kulusid, vald on tundlik eelarvetulude vähenemisele ning intressimäärade tõusule.

Valla laenukoormus vastab rahandusministeeriumi kehtestatud nõuetele.